

Catasetum: Loài Lan Nào Đây?

Có 5 loài lan rất giống nhau về thân, lá, nhưng hoa lại khác nhau. Đó là: *Catasetum*, *Chysis*, *Clowesia*, *Cynoches* và *Mormodes*. Vậy chúng ta hãy cùng nhau tìm hiểu về các loài lan này.

Catasetum (viết tắt Ctsm.)

Cây mọc ở Nam Mỹ, khoảng 110 giống. Dò hoa mọc từ đáy thân. Hoa có 2 thứ đực và cái. Hoa đực có thể bắn phấn hoa ra tới 2.5 thước. Thân dài 30-40 phân giống như điều xì gà, lá mềm và dài 30-40 phân, rộng 10-15 phân. Hoa nở vào mùa Hè Thu. *Catasetum pileatum* là một trong những giống lan phổ thông nhất.

Ctsm. pileatum
www.aos.org

Ctsm. barbatum
en.wikipedia.org

Ctsm. tenebrosum
commons.wikimedia.org

Chysis (viết tắt Chy.)

Cây mọc ở Nam Mỹ có 5-7 giống, nhưng trên thương trường chỉ thấy có 3 giống. Thân dài 30-40 phân giống như điều xì gà, rụng lá khi ra hoa. Dò hoa mọc từ đáy thân củ, cùng một lúc với mầm non. Hoa có nhiều màu sắc khác nhau

Chysis aurea
microplanta.com

Chysis bractescens
merkleorchids.com

Chysis limminghei
rv-orchidworks.com

Clowesia Lindley 1843

Loài lan này có 6 giống mọc từ miền nam Mỹ Tây Cơ cho đến Venezuela. Cây và hoa lá trông giống như *Catasetum*, nhưng thân ngắn hơn. Lá 4-5 chiếc, rụng vào mùa Thu. Chùm hoa mọc ở gốc, hoa lưỡng tính rất thơm.

Clowesia dodsoniana
orchidspecies.com

Clowesia rosea
flickr.com

Clowesia russelliana
edit.ne.jp

Cycnoches (viết tắt Cyc.)

Cây mọc ở Nam Mỹ có khoảng 25 giống. Thân giống như điều xì gà, rụng lá khi ra hoa. Dò hoa mọc từ giữa thân cây hay gần ngọn. Hoa có cả đực lẫn cái cùng một chùm hoa. Hoa đực có cọng dài và cong, lâu tàn hơn loài *Catasetum* và thường có hương thơm.

Cynochelodigesii
rv-orchidworks.com

Cynochepentadactylon
flickr.com

Cynocheventricosum
orquidariovirtual.com

Mormodes (viết tắt là Morm.)

Loài lan này gồm khoảng 70-80 giống mọc tại các quốc gia từ Mỹ Tây Cơ cho đến Argentina. Cây lan này thân thường nhỏ hơn các loài khác và có tới 5-6 lá. Dò hoa mọc từ đáy củ đặc biệt là lên thẳng chứ không cong và cũng có hương thơm.

Mormodes dressleri
Ảnh: Panama Orchids

Mormodes flavida
Ảnh: Panama Orchids

Mormodes horichii
Ảnh: Panama Orchids

CÁCH TRỒNG

Những loài lan kể trên có cách trồng gần giống như nhau.

ÁNH SÁNG

Lan ưa có nhiều ánh nắng, tương tự với loài Dendrobium, vì lá mỏng nên không chịu được nắng trực tiếp ở ngoài trời.

NHIỆT ĐỘ

Vì mọc ở xứ nóng cho nên lan ưa nhiệt độ ban ngày từ 80-90°F (26-32°C) và ban đêm từ 60-65°F (15-18°C). Vào mùa Đông, nhiều cây không chịu được lạnh dưới 60°F (15°C).

THAY CHẬU

Lan ưa thay chậu mỗi năm và thời gian tốt nhất để thay chậu là vào mùa Xuân khi cây non bắt đầu mọc. Hãy đợi khi cây ra rễ chừng 3-4 phân mới trồng. Có thể tách lan ra từng cây một nếu thân cây mập mập khỏe mạnh. Nếu không muốn thay chậu hàng năm, hãy trồng trên miếng dương xỉ hay trên miếng vỏ cây. Dưới đây là hợp chất mà nhiều người cho là có kết quả tốt đẹp:

- 1/2 phân bò
- 1/6 bổi rêu loại to và cứng (Peat moss)
- 1/6 cát lớn hay đá nhỏ
- 1/6 rễ dương xỉ hay vỏ cây nhỏ

Trộn đều 4 thứ kể trên, dùng chậu đất, miệng rộng 12 phân hay 6", khoét thêm lỗ ở đáy chậu cho dễ dàng thoát nước. Bỏ vào khoảng 1/2 chậu nhưng mảnh vỡ hay đá lớn, lấy một nhánh cây mới nhất đặt vào giữa chậu rồi cho hợp chất kể trên vào. Nén xuống nhưng đừng quá chặt và đừng vùi quá sâu, đáy của thân cây phải ngang bằng với chất trồng hơi ẩm nhưng không quá ướt. Không tưới trong vòng 3-4 ngày, sau đó tưới và bón phân.

TƯỚI NƯỚC

Vì lan chỉ mọc mạnh trong một thời gian ngắn cho nên cần tưới nhiều nước khi cây non bắt đầu có lá. Khi thân cây đã ngừng tăng trưởng, tưới bớt đi và ngưng hẳn khi lá cây úa vàng và bắt đầu rụng. Thỉnh thoảng nên phun nước cho thân cây khỏi bị teo lại. Nếu tưới nhiều trong giai đoạn này, thân cây sẽ bị thối và chết.

BÓN PHÂN

Khi cây non ra lá bắt đầu bón phân 30-10-10 hàng tuần, bón thưa đi khi thân cây đã lớn và đổi sang 10-30-20 vào mùa Thu.

GIAI ĐOẠN NGHỈ NGƠI

Sau khi hoa tàn hay lá bắt đầu rụng và đó là dấu hiệu cây lan đi vào giai đoạn nghỉ ngơi dưỡng sức. Hãy tưới nước bớt đi, khoảng 3 tuần mới tưới một lần, không bón phân và chỉ phun nước cho thân cây khỏi bị khô. Thời gian này có thể lấy lan ra khỏi chậu, rũ hết chất trồng rồi bỏ vào một chậu đất, thỉnh thoảng phun nước cho thân cây khỏi bị khô.

Lan hay bị loài rệp nhện (spider mites) tấn công cho nên cần để ở chỗ thoáng gió và phun thuốc như Avid, Floramide, Tetra san v.v...

Tháng 6-2013

Trạch Lan